

Способи щеплення

Щеплення є одним з основних способів розмноження рослин. За його допомогою можна отримати улюблений сорт, замінити непотрібний, прискорити плодоношення. Щепивши сорт, який є хорошим обпиловачем, ми можемо підвищити врожайність і якість плодів у саду, розмістити сортів більше, ніж дозволяє площа. Для цього в крону одного дерева щеплюють кілька сортів.

Способи і терміни щеплення. Усі способи щеплення ділять на три групи: окулірування — коли на підщепу щеплюють одну бруньку або вічко; щеплення живцем — за якого на підщепу щеплюють один або кілька живців, кожен з яких має одну або більше бруньок, і щеплення аблактуванням.

Окуліровку застосовують для вирощування саджанців і щеплення на молоді 1—3-річні дереві. Проводять її в основному влітку (кінець липня — початок серпня), але можна і навесні. Під час літнього окулірування зрізають пагін (однорічний приріст) потрібного сорту завдовжки 50—70 см, видаляють нижню і верхню третину, а на середній частині видаляють листя. Саме з цієї — середині — частини пагона бруньки використовують для окулірування.

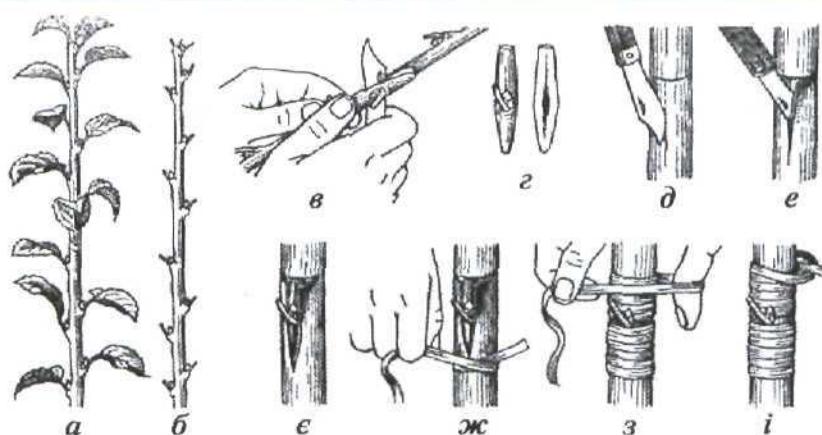
Існує два способи окулірування — за кору і в приклад. За першого способу на підщепі роблять спочатку поперечний, потім повздовжній розріз кори, в результаті весь розріз нагадує букву «Т». Після чого на живці вирізують щиток, що становить собою смужку кори завдовжки 30 мм з брунькою посередині. Відігнувши кору на підщепі, вводять під неї щиток і зав'язують місце щеплення окулірувальною стрічкою.

Другий спосіб легший у виконанні. На підщепі, згори вниз, заглибивши ніж між корою і деревиною, роблять виріз смужки завдовжки 30 мм, після чого її обрізають, залишаючи невелику частину до 10 мм знизу, під яку вводять підготовлений щиток з брунькою і обмотують стрічкою. Проводять літнє окулірування в ранковий або вечірній час, а за відсутності спеки чи за похмурої погоди, — в будь-який час.

Способів щеплення живцем багато. Вибір роблять виходячи з віку

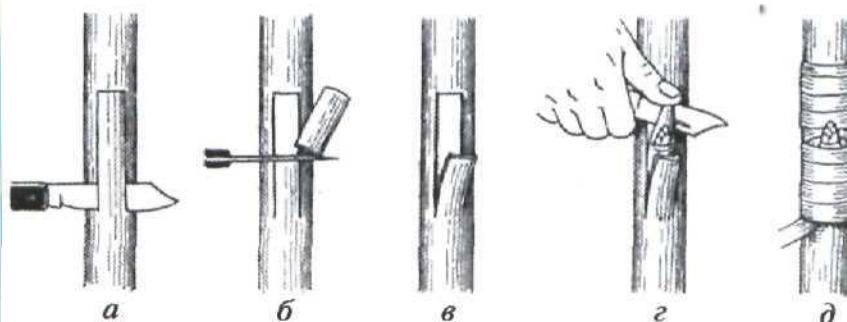
Людина влаштована таким чином, що їй не хочеться бути пасивним цінителем природних творінь, вона прагне взяти участь у цих процесах теж, звичайно, з користю для себе.

Садівники, як ніхто інший, у тісній співпраці з матінкою-природою, виводять нові сорти, види рослин, перешеплюючи вже створені екземпляри.

Окулірування в «Т» подібний розріз (послідовність виконання):

a, b — заготовлені живці; в — вирізування щитка; г — щиток;
д, е — виготовлення «Т» подібного розрізу кори;
ж, з, і — обв'язування місця окулірування.

Окулірування в приклад:

а — зрізання смужки кори на прищепі; б, в — укорочення смужки кори;
г — вставляння щитка; д — обв'язування місця окулірування.

рослини, строків проведення, породи та інших показників.

Кращим з них є копулювання. Він достатньо простий у виконанні, найменш стресовий для рослини, з відносно невеликими ранами, проте застосування його обмежується однією умовою: діаметр щеплюваних гілок має бути приблизно однаковий.

Виконується він навесні, незалежно від наявності сокоруху. Спочатку роблять косий зріз на підщепі, завдовжки 30—40 мм, потім такий же на прищепі, на якій залишають 2—3 бруньки. Зрізи підщепи і прищепи зіставляють і обмотують. Верхній зріз замазують садовим варом.

Ймовірність отримання позитивного результату зростає, якщо

застосувати поліпшене копулювання. Воно відрізняється тим, що на зрізах роблять спеціальні насічки — «язички». Для цього від верхівки зразу відступають приблизно 10 мм або на третину зразу і роблять заріз на 10—15 мм на обох компонентах щеплення. При з'єднанні підщепи з прищепою «язички» заводять один за одного. За такого способу прищепа не змішується, збільшується площа зіткнення, що прискорює приживлювання. Головною умовою приживлювання є збіг камбіальних шарів підщепи і прищепи. Це невеликий за товщиною шар клітин зеленуватого кольору, який розташований між корою і деревиною.

При незначній різниці в діаметрі щеплених компонентів їх вирівнюю-

ють з одного боку, щоб камбіальні клітини збіглися хоча б по одному краю. Якщо товщина гілки відрізняється доволі істотно, то застосовують інші способи щеплення, наприклад, за кору. Проводиться він з початком сокоруху.

Перешеплювану гілку зрізають і роблять на ній розрізи кори довжиною 3–4 см, куди заводять підготовлені 2–3 брунькові живці. При цьому косий зріз живця повинен повністю зайти за кору. Місце щеплення щільно обв'язують стрічкою і замазують садовим варом. Верхній зріз на прищепі також замазують. Кількість живців, потрібних для перешеплення однієї гілки, залежить від її діаметру. При діаметрі до 5 см достатньо буде одного живця. При збільшенні діаметру з 5 до 10–12 см використовують 2–4 живці, розподіляючи їх рів-

номірно по колу. Після проростання живців з часом вони утворюють нарости, напливи, які затягають рану (поверхню зрізу), і через 2–3 роки з гілок, що прижилися, залишають одну, яка розташована вдаліше за інших, а інші укорочують до 25–30 см або видаляють.

Цей спосіб застосовують для дерев будь-якого віку, але не слід щеплювати дуже товсті гілки, більші за 12–15 см у діаметрі для зерняткових і 6–8 см для кісточкових порід.

Останній спосіб – ablактування, відрізняється тим, що і підщепа, і прищепа під час приживання розташовані на власному корені. Так щеплюють у тому випадку, коли рослини важко зростаються. Для цього на підщепі і прищепі, які повинні рости поряд, вибирають 1–2-річні гілки, на них роблять одинакові за довжи-

ною зрізи кори і з'єднують, обмотуючи прищепу стрічкою. Після зростання компонентів у підщепі зрізають ту частину, яка розташована вище місця щеплення, а у прищепі нижче за нього. Рани замазують садовим варом.

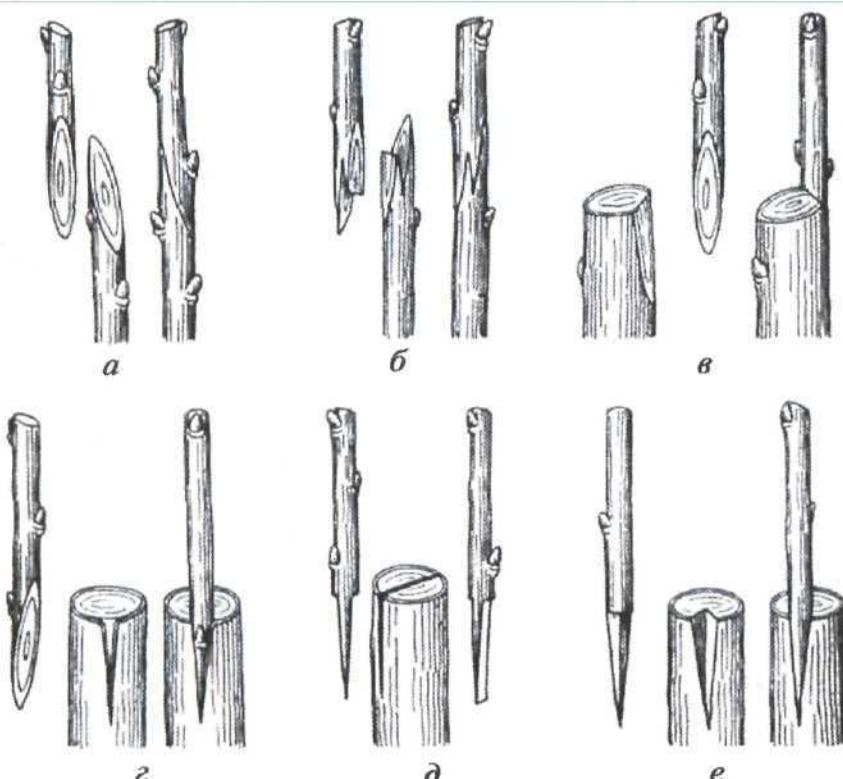
Успішність виконання щеплення залежить в основному від технічних навиків, правильних термінів проведення і якості використовуваних живців.

Живці повинні бути визрілими, заготовленими із здорових дерев після перших заморозків, але до морозів. Не допускається використання підсушених живців, підмерзлих, вимоклих, з різними пошкодженнями. Оптимальний діаметр їх – 7–10 мм. Живці, тонші зазначених розмірів у зерняткових порід приживаються гірше, а в кісточкових майже не приживаються.

Досвід свідчить, що, за винятком південних областей, кісточкові культури щеплювати краще з другої декади квітня.

Ніж для щеплення має бути добре заточений.

Олександр Андращук,
керівник садово-дизайнерського
Центру «Shoni»,
в минулому науковий співробітник
інституту садівництва УААН.

Щеплення живцем:

- а — купулування просте;
- б — купулування покращене (з язичком);
- в — вприклад;
- г — за кору;
- д — в розщині;
- е — у трикутний виріз.

Садово-дизайнерський Центр «Shoni»

пропонує садівничим господарствам, садово-кооперативним колективам та окремим садоводам послуги: обрізування дерев, захист від шкідників та різних хвороб, консультації, садівний матеріал карликових, напівкарликових і високорослих та декоративних дерев.

Тел. (044) 331-97-21, моб. (097) 261-55-99

www.Shoni.kiev.ua